Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Inventari Patrimoni Cultural de Palau Solità i Plegamans

Memòria tècnica

Redacció
Joan Vicens Tarré
Michelle Bianco Barazarte
David Roselló i Cerezuela

Ajuntament de Palau Solità i Plegamans

Gener 2002

À R E A D E C U L T U R A

Inventari del Patrimoni Local de Palau-solità i Plegamans

2001

MEMÒRIA DE L'INVENTARI DEL PATRIMONI LOCAL

DE PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS

Michelle Bianco Barazarte

David Roselló i Cerezuela

Joan Vicens i Tarré

SUMARI

0. AGRAÏMENTS IV

1. PRESENTACIÓ V

2. CRITERIS D'INTERVENCIÓ VI

3. METODOLOGIA I REALITZACIÓ DEL TREBALL IX

4. RESULTATS XIII

5. DIAGNÒSTIC XV

6. BIBLIOGRAFIA XVII

0. AGRAÏMENTS

Els autors volen agrair l'interès, l'acollida, les orientacions i la informació facilitada pel conjunt de la població. Totes i cadascuna de les persones que habiten o tenen alguna relació amb els béns patrimonials que hem estat visitant han estat molt atentes i han facilitat en gran mesura la tasca realitzada.

En particular volem agrair la col·laboració en tot moment de Lluís Francesc Castillo, tècnic de cultura de l'Ajuntament, que ens ha facilitat i canalitzat la gran majoria de la documentació i informació de base així com els contactes necessaris amb erudits, entitats, experts, persones clau, etc.

També volem agrair la predisposició i col·laboració de Carme Álvarez, arqueòloga de Palau-solità i Plegamans que ens ha facilitat una part important de la feina.

Volem recalcar que, en conèixer la finalitat i la titularitat d'aquest treball, tothom ens ha ofert la seva col·laboració. Aquest inventari és també obra seva. Voldríem respondre a l'orgull amb què la gent ens han mostrat les seves cases amb la utilitat dels resultats obtinguts.

Volem destacar també la participació de Ferran Gifra i de la gent de CROQUIS per les seves aportacions i la seva professionalitat sense les quals aquest Inventari no hagués estat el que és.

1. PRESENTACIÓ

Aquest Inventari del Patrimoni Local de Palau-solità i Plegamans ha estat elaborat per encàrrec de l'Oficina de Patrimoni Cultural de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona a petició de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans.

El treball ha estat dut a terme, en totes i cadascuna de les seves fases que ha durat la feina, per un equip d'experts professionals. El conjunt del treball s'ha desenvolupat durant cinc mesos, de febrer a juny 2001.

El punt de partida ha estat la importància que té per a una comunitat el tenir constància dels seus elements de referència col·lectius. Per conèixer, estimar, entendre o utilitzar el nostre patrimoni cal abans tenir-lo inventariat amb els estàndards professionals que el cas i el rigor exigeix. Serveix, alhora, com a exercici conceptual i de debat ciutadà sobre el que s'entén per patrimoni cultural però també natural.

En aquesta línia de pensament, el present treball ha establert un procés de recerca documental, de testimonis i d'observació sobre el terreny que ha permès inventariar tots aquells béns materials i immaterials de Palau-solità i Plegamans, més enllà de la llista mínima que tothom té al cap.

La presentació final de l'Inventari es fa tant en suport paper com en suport CD.

Un Inventari com aquest no vol ser una obra tancada i finalitzada sinó una eina dinàmica i útil a la que s'hi pot anar afegint o, en el seu cas, eliminant fitxes i informació al llarg del temps. La riquesa i utilitat de l'Inventari vindrà determinada per la seva actualització permanent.

2. CRITERIS D'INTERVENCIÓ

En la línia expressada per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, els criteris amb què s'ha formulat el present inventari són:

- S'ha centrat la feina en la recerca de tot tipus de Patrimoni Cultural i Natural, des d'una perspectiva integral.

- S'ha volgut ser extensiu en els elements del patrimoni de Palau-solità i Plegamans, arribar a localitzar el màxim de béns, situar-los en el mapa i descriure'ls.

- S'ha fet una descripció suficient per a cada element, deixant per altres estudis més específics els detalls més precisos.

- S'ha mantingut la unitat d'element en els casos en què es troben diferents edificis plegats conformant un únic complex en el que cada part s'interrelaciona de manera funcional amb l'altra. Així, per exemple, un paller, una bassa, un espècimen natural o un rellotge de sol destacats apareixeran sempre amb la seva masia o altre edifici corresponent.

- S'ha separat, en canvi, aquells elements que, tot i trobar-se junts, no mantenen cap relació ni funcional ni temporal entre els diferents constituents. Així, per exemple, una resta arqueològica ubicada en els fonaments d'una masia formen dues fitxes independents. Sempre es senyala, en aquests casos, les fitxes associades entre sí per aquest fet.

- S'ha deixat fora de l'inventari només aquells elements clarament dubtosos del valor necessari per ser-hi inclosos. Tot i així, perquè no quedin oblidats del tot, s'ha elaborat una llista amb aquests elements.

- S'ha utilitzat el nomenclàtor del mapa topogràfic de l'Institut Cartogràfic de Catalunya sempre que s'ha pogut. En alguns casos s'hi ha afegit altres noms coneguts. Només en algun cas excepcional s'ha mantingut preferentment el nom d'ús popular.

- S'ha utilitzat el camp de la ubicació com la descripció de l'indret on es troba cada espai i com arribar-hi. És el més semblant a la seva adreça postal. En canvi, hem reservat el camp de l'emplaçament per l'entorn que envolta l'espai per donar una visió més àmplia, més enllà de l'estricte espai.

- S'han fet les descripcions en la línia d'altres documents, fent referència a la globalitat de l'element i, particularment, a les seves mides, distribució, arquitectura, materials de construcció, elements decoratius, estructures adjacents, material localitzat (pels jaciments arqueològics), etc. Pel que fa als jaciments, en trobar-se tots soterrats de nou, la descripció no pot anar més enllà de la seva ubicació, de la història de la seva troballa i de la descripció de les peces trobades.

- S'han afegit les observacions que s'ha cregut convenient per completar la informació més descriptiva. Alguns dels elements descrits com observacions ens han estat comunicats pels seus propietaris o altres persones i no sempre han pogut ser comprovats amb el rigor que haguéssim volgut.

- S'ha seguit el sistema de coordenades topogràfiques segons el meridià de Greenwich en graus, minuts i segons per la longitud i la latitud pel que fa a la seva ubicació en el plànol. També s'ha treballat amb l'ortofotomapa de la zona.

- S'ha inclòs com a protecció legal només els 2 declarats com a BCIN (Castell i Santa Magdalena) i els dotze béns inclosos al Catàleg del Patrimoni Cultural Català, recollits tots ells a l'Inventari del patrimoni arqueològic i arquitectònic de la Generalitat de Catalunya.

- S'ha utilitzat el mapa topogràfic de l'Institut de Cartografia de la Generalitat pels plànols de situació de cada element.

- S'ha realitzat sempre una fotografia de conjunt a poder ser frontal o de tres quarts. L'escàs marge en la majoria de casos ha obligat a utilitzar lents angulars amb la conseqüent deformació que produeixen. En alguns casos s'ha afegit una segona foto d'algun detall significatiu. En la mesura del possible la foto s'ha fet sense elements que la tapessin (cotxes, tanques, senyals, etc.) ni persones. S'ha intentat fer-les amb il·luminació frontal. Per raons òbvies en algun cas no s'ha aconseguit.

- En el cas del jaciments arqueològics, soterrats i no visibles, no hi ha habitualment una fotografia de l'indret. En algun cas, a més, ha estat impossible localitzar amb precisió la seva ubicació.

3. METODOLOGIA I REALITZACIÓ DEL TREBALL

El procés seguit per dur a terme aquest inventari ha estat el propi d'un encàrrec d'aquest tipus amb sis fases importants que s'han succeït i superposat alhora en el temps:

a) Anàlisi conceptual de l'encàrrec

Aquest Inventari del Patrimoni Local de Palau-solità i Plegamans ha estat elaborat per encàrrec de l'Oficina de Patrimoni Cultural de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona a petició de l'Ajuntament.

En una primera fase s'ha treballat per establir la definició de l'encàrrec en la qual ha calgut establir el que podia considerar-se element constituent del patrimoni de manera general i a Palau-solità i Plegamans en particular. A partir del Plec de prescripcions tècniques de la Oficina de Patrimoni Cultural, de les converses amb els seus tècnics i amb els de l'Ajuntament, així com en base a la realitat municipal, s'ha arribat a establir uns criteris de base a partir dels quals es podia començar a fer la feina de recerca.

b) Recerca documental

Un cop definit un primer punt de partida conceptual, l'equip ha fet un treball de recerca documental en tots els sentits possibles. En aquest sentit s'ha consultat:

- Carta Arqueològica de Palau-solità i Plegamans - Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

- Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya - Servei de Patrimoni Arquitectònic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
- BUSQUET I MOLES, Esteve. Plegamans, una història de deu segles. Barcelona. 1970.
- Catàleg de Monuments i Conjunts Històrico-artístics de Catalunya. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1990
- GIBERT, Pere i MARTÍ BONET, Josep Maria. Palau Solità "títol de glòria". Editorial Escudo de Oro. Barcelona, 1995.
- Les masies de Palau de Plegamans. Edició de l'Ajuntament de Palau Solità i Plegamans. Barcelona, 1986.
- Quaderns Quatrepins. Col·lecció. Edició de l'Ajuntament de Palau Solità i Plegamans i de la Generalitat de Catalunya. Anys diversos.
- VENTURA I VILA, Lluïs. El meu poble. Edicions Raima. Moià, 1985.
- Plànol del municipi – Ajuntament de Palau Solità i Plegamans
- Ortofotomapa. Esc. 1:5.000. – Polinyà 393-1-6(289-118) – Institut Cartogràfic de Catalunya
- Mapa topogràfic de Catalunya. Escala 1:10.000 – Palau de Plegamans 393-1-2 (145-58) - Institut Cartogràfic de Catalunya
- Mapa topogràfic de Catalunya. Escala 1:10.000 – Polinyà 393-1-3 (145-59) - Institut Cartogràfic de Catalunya
- Plànol 393. Escala 1:50.000 – Servicio Geográfico del Ejército – Govern d'Espanya
- Plànol El Farell. Escala. 1:25.000 – Editorial Alpina

c) Consultes amb testimonis de la població

Els informants orals són vitals com a complement de la fase de recerca documental. Moltes són les persones que ens han anat indicant espais de possible interès patrimonial. La seva col·laboració és un bon indicador de la seva sensibilitat cap a la riquesa i apreciació del seu patrimoni. La majoria

d'indrets assenyalats han acabat figurant a l'inventari. D'altres, per raons diverses, han estat descartats. Aquest procés de sondeig de testimonis ha durat durant tot el treball, pràcticament fins el darrer moment.

d) Treball de camp

Amb tots els elements recollits i situats en un plànol de treball s'ha desenvolupat la fase més llarga, intensa i pròspera de la feina. Durant cinc mesos l'equip ha rastrejat tots els racons de Palau-solità i Plegamans per elaborar la fitxa de cada element considerat. Com era d'esperar, ha calgut tornar a alguns d'ells i refer el mateix camí més d'un cop a fi de trobar els espais oberts, localitzar els propietaris, completar informacions, realitzar fotografies amb condicions de llum òptimes, etc.

Alguns dels espais que teníem prèviament localitzats han estat infructífers degut a que es trobaven totalment enderrocats o il·localitzables. D'altres, ha calgut buscar-los a fons donat que es trobaven a llocs diferents que els indicats pels plànols o els nostres informants.

Aquesta fase de treball de camp ha comprès:

- Ubicació en el plànol de cadascun dels elements
- Cumplimentació de les fitxes amb totes les seves variables
- Realització de diverses fotografies a cada espai

e) Estructuració de la base de dades

Posteriorment ha calgut completar les fitxes amb aquella informació obtinguda en els diferents moments:

- Digitalització i inserció de les fotografies a la fitxa
- Digitalització i inserció del fragment de mapa a la fitxa
- Mesura de les coordenades topogràfiques
- Mesura de l'alçada

f) Elaboració de la memòria

És el document que analitza la feina feta, contextualitza els resultats, completa la informació global que la individualitat de les fitxes no permet, presenta les recomanacions pertinents i expressa aquelles valoracions quantitatives i qualitatives necessàries a la culminació de l'inventari.

4. RESULTATS

Fruit de tot el procés, els resultats obtinguts a cada àmbit són:

Patrimoni immoble: 61

47 edificis

34 masies i cases rurals	(fitxes 1 – 33 i 67)
4 esglésies o capelles	(fitxes 34, 35, 36, 37)
4 cases noucentistes/modernistes	(fitxes 38, 39, 40 i 41)
1 castell	(fitxa 43)
1 casa moderna	(fitxa 42)
1 bòbila	(fitxa 45)
1 edifici urbà	(fitxa 44)
1 font	(fitxa 62)

2 elements arquitectònics (menhirs)	(fitxes 46 i 47)
12 jaciments arqueològics	(fitxes 48 a 59)

Patrimoni moble: 1

1 col·lecció local / Museu de PS i P.	(fitxa 68)

Patrimoni documental: 1

1 arxiu municipal	(fitxa 69)

Patrimoni immaterial: 1

1 tradició oral	(fitxa 64)

Patrimoni natural: 5

3 zones d'interès natural	(fitxa 60, 61 i 63)
2 espècimens botànics singulars	(fitxes 65 i 66)

Això dóna un total de 69 béns inventariats.

Llista complementària

A partir de la recerca i de les visites realitzades hem detectat un conjunt d'edificis que, sense tenir el valor suficient per figurar en aquest Inventari, volem assenyalar com a possibles indrets d'interès. Aquests són:

- Can Periquet (Avinguda Catalunya)
- Cal Negre (Avinguda Catalunya)
- Can Peret de la Font (entre Can Duran i el carrer d'Arbúcies)
- Can Borrell (Camí del molí)
- Can Pavana (Camí de Can Pavana)
- Can Figueres (Carrer Figueres)

5. DIAGNÒSTIC

Com a diagnòstic dels elements plantejats anteriorment es pot destacar algunes de les variables de l'Inventari que mostren la realitat del patrimoni del poble en quant a la seva tipologia, la seva propietat i el seu estat de conservació.

Per tipologies:

Patrimoni immoble	61	88,4%
Patrimoni moble	1	1,4%
Patrimoni documental	1	1,4%
Patrimoni immaterial	1	1,4%
Patrimoni natural	5	7,2%

	69	

Per propietat:

Privada	47	68,1%
Pública	14	20,3%
Eclesiàstica	3	4,3%
Pública i privada	2	2,9%
Desconeguda	2	2,9%
Sense propietat (llegenda)	1	1,4%
	_____	
Total	69	

Per estat de conservació:

Bo	36	52,2%
Dolent	16	23,2%
Regular	11	15,9%
Desconegut	3	4,3%
No classificable (llegenda, museu, arxiu)	3	4,3%

	69	

6. BIBLIOGRAFIA

- BUSQUET I MOLES, Esteve. Plegamans, una història de deu segles. Barcelona. 1970.

- Catàleg de Monuments i Conjunts Històrico-artístics de Catalunya. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1990

- GIBERT, Pere i MARTÍ BONET, Josep Maria. Palau Solità "títol de glòria". Editorial Escudo de Oro. Barcelona, 1995.

- Les masies de Palau de Plegamans. Edició de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans. Barcelona, 1986.

- Quaderns Quatrepins. Col·lecció. Edició de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans i de la Generalitat de Catalunya. Anys diversos.

- VENTURA I VILA, Lluïs. El meu poble. Edicions Raima. Moià, 1985.

Diputació de Barcelona
Àrea de Cultura
Carrer Comte d'Urgell, 187. Edifici del Rellotge
08036 Barcelona
Tel. 934 022 566 • Fax 934 022 825
o.patrimonic@diba.cat • www.diba.cat/opc